

Évközi 31. vasárnap

Zsid 7,23–28

Ilyen főpap kellett nekünk

²³Azonkívül ők nagy számban voltak papok, mivel a halál következtében nem maradhattak meg. ²⁴Ő viszont örökre megmarad, s így papsága örökké tart. ²⁵Ezért mindörökre üdvözítheti is azokat, akik általa járulnak az Isten elé, hiszen örökké él, hogy közbenjárjon értünk. ²⁶Ilyen főpap kellett nekünk: szent, ártatlan, feddhetetlen, a bűnösöktől elkülönített, aki fölségesebb az egeknél. ²⁷Ő nem szorul rá, mint a többi főpap, hogy naponként először a saját vétkeiért mutasson be áldozatot, s csak azután a nép bűneiért. Egyszer s mindenkorra megtette ezt, amikor magát feláldozta. ²⁸A törvény tehát gyarló embereket rendelt főpappá, az eskü szava azonban, amely a törvényt követte, magát az örökre tökéletes Fiút.

Az ókori Keleten a pap a nép, vagy az istenség kiválasztottja, aki közvetít az istenség és a nép között bizonyos kultuszi cselekmények segítségével. A héber Biblia a zsidó és a pogány papra ugyanazt a szót használja. Az ószövetségi papság Ábrahámmal indul, és Kr. u. 70-ig, a második templom lerombolásáig tart, vagyis mintegy kétezer éves történet. Salamon koráig (Kr. e. 1000 k.) a papi funkciókat jórészt a családfók mutatták be (Ter 22). Legismertebb a pászkaáldozat bemutatása, amely később is családfői feladat maradt, és semmiféle szentély és oltár nem kapcsolódott hozzá. Az ősi deuteronomista szemlélet szerint papi funkciót csak Lévi fiai mutathattak be, és az egész törzs a papi funkció végzésére szakosodott. A királyság korában kultuszcentralizációt hajtottak végre, és a Jeruzsálemi Templom gyakorlatilag királyi kápolna volt, a papok pedig királyi tisztségviselők (1Kir 2,17.35). Ettől kezdve az érdeklődés középpontjába a Szádok fiai, az ún. szádokita papság kerül, és a vidéki szentélyek Kr. e. 715-re fokozatosan elsorvadnak. Józiás (Kr. e. 622-ben) kultuszreformja hajtóvadászatot indított a vidéki papság ellen és új iskolát indított Jeruzsálemben deuteronomista szellemben (2Kir 23). A szádokita papság tragédiája Jeruzsálem elesésével kezdődik, amikor vagy megölik őket vagy a lévita papsággal együtt Babilonba hurcolja. A fogság idején a lévita papok maradéka végzett némi áldozatot a templom falai között (Jer 41,4 k.; Zak 7,1). A fogság után a levita papság háttérbe szorul a szádokita papsággal szemben, és Kr. u. 70-ig ez a két osztályba sorolás

megmaradt. Ezt tükrözi Jézus az irgalmas szamaritánus példázatában is, külön említi a papot és a levitát (Lk 10,32). Bár a királyság kora előtt a papok vallásoktatással is foglalkoztak, a királyság korától és Ezdrás, Nehemiás korától már csak liturgikus szolgálatot végeztek. A leviták Josephus szerint ekkor már csak a templomi kórusban és az őrségben foglalnak helyet. A zsinagógában elsősorban a pap olvasta fel a szöveget. A Jeruzsálemi Templom és papok ellen szinte folyamatosan megnyilvánult az elégedetlenségek, a fogság után pedig a farizeusok, a kumrániak megkérdőjelezték szakrális tekintélyüket, amelyet a politizálással veszítettek el a szemükben.

A szövegben nagy valószínűséggel a Templom lerombolás miatt krízisbe jutott papságnak íródik, ezért Jézust nem hozzájuk, hanem az ő politikai és kultikus bűnüket biztosan nem viselő Melkizedekhez hasonlítja. Jézus azonban még náluk is nagyobb, mert világosan elkülönült a bűnösöktől, mint ahogyan a Misna előírása szerint (Yoma 1,1) a főpapnak az engesztelő szertartás végzése előtt el kell különülnie családjától, és előbb saját vétkeiért kellett bemutatni áldozatot, hogy megtisztuljon. Jézus azonban nem volt bűnös, ezért saját tisztulásáért nem kellett áldozatot bemutatnia. Másrészt Jézus nemcsak áldozatbemutató, hanem saját élete az áldozat. Ez az áldozat megismételhetetlen, és hatása sem időleges csupán.

Sokan ma is úgy vélik, néhány imával és „misemondatással” letudják a vétkeket, és kiengesztelik az Istent a bűneikért. Mások úgy vélik, hogy a templomnak vagy az egyháznak tett felajánlásaikkal ellensúlyozhatják elkövetett bűneiket. Az ilyen céllal tett adományok vagy végzett imák inkább kalmárszemléék, mint mélységes vallásos beállításúak. Aki Jézushoz kapcsolódva az életét ajánlja fel az Isten szolgálatára, annak áldozata közelít Jézus áldozatához. Ez azonban nemcsak egyetlen gesztus, hanem az embernek meg kell őriznie életét tisztán, és élete folyamán ezért az áldozatért nem szabad előjogokat követelni, hanem önátadását tökéletesen meg kell őrizni, és semmit sem szabad abból visszavenni. Az ilyen életáldozat értékes példa és kegyelmi segítség is a híveknek, a többi ugyanazt a kritikát és ellenszenvet vívja ki, mint a politizáló szádokita papság. A vallásüldözés idején az ilyen liturgikus szolgálak mindig megrendülnek hitükben, és sajnálják előjogaik elvesztését. Mindannyian Jézus áldozatának erejéből részesedünk, és az ő áldozata egyben modell is, ahol az áldozat bemutatója és az áldozat ugyanez. A bűntelen a bűnösökért feláldozza magát, ehhez a hálátlan, de fontos feladat elvégzéséhez isteni hívásra van szükség.